

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П.ДРАГОМАНОВА

НАУКА І СУЧАСНІСТЬ

Збірник наукових праць

Том 49

КИЇВ-2005

УДК-001
ББК-70

Наука і сучасність: Збірник наукових праць Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. - К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2005. Том 49.-268 с.

У збірнику розміщені наукові праці викладачів, доцентів та асистентів, у яких висвітлюються актуальні питання з педагогічних та філологічних наук.

Збірник наукових праць затверджений постановою Президії ВАК України (Бюлетень № 5 за 1999 рік; Перелік № 2 Додатку до постанови президії ВАК України від 8 вересня 1999 р. № 01-05-9) як наукове видання щодо публікацій основного змісту дисертаційних досліджень за спеціальностями педагогічних та філологічних наук.

Свідоцтво Державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України про внесення об'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК № 1101, від діяльності у видавничій справі: видавнича діяльність, виготовлення видавничої продукції, засновник Міністерство освіти і науки України, дата видачі - 29.10.2002р.

ISBN 966-584-319-6

Редакційна колегія:

- Щкіль М.І. - дійсний член АПН України, доктор фізико-математичних наук, професор (*голова*);
Діштриско І.В. - кандидат педагогічних наук, професор (*заступник голови*);
Артемова Л.В. - доктор педагогічних наук, професор;
Бріцин М.А. - доктор філологічних наук, професор;
Гуляк А.Б. - доктор філологічних наук, професор;
Іванова Л.П. - доктор філологічних наук, професор;
Ісапська А.І. - доктор педагогічних наук, професор;
Коршак Є.В. - кандидат педагогічних наук, професор;
Мацько Л.І. - дійсний член АПН України, доктор філологічних наук, професор;
Івкіна Ф.О. - доктор філологічних наук, професор;
Романовська Ю.Ю. - кандидат філологічних наук, професор;
Сидоренко В.К. - член-кореспондент АПН України, доктор педагогічних наук, професор;
Шпак О.Т. - доктор педагогічних наук, професор;
Ярошенко О.Г. - доктор педагогічних наук, професор;
Ковчина І.М. - кандидат педагогічних наук, доцент (*відповідальний секретар*);
Скоробогатько Н.М. - кандидат філологічних наук, доцент (*відповідає за секретар*).

ISBN 966-584-319-6

*Рекомендовано до друку Вченою радою
НПУ імені М.П. Драгоманова*

© Авторів статей» 2005
© Редакційна колегія, 2005
© Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, 2005
© Логос, 2005

Яременко О. О.

ВВЕДЕННЯ СОЦІАЛЬНО-РЕКРЕАТИВНОГО КОНТЕКСТУ В ЕКОЛОГІЧНУ ПЕДАГОГІЧНУ СИТУАЦІЮ ЯК ОДИН З ШЛЯХІВ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЯКОСТЕЙ МОЛОДІ.....	166
--	-----

Філологічні науки

Аніщенко І.М.

КОНСТИТУТИВНІ ОЗНАКИ РОЗГОРТАННЯ ІНТРАСУБ'ЄКТНОГО ДИСКУРСУ В МОВІ ПЕРСОНАЖІВ АНГЛОМОВНОГО ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ.....	173
---	-----

Березовська-Савчук Н.А.

СЕМАНТИКО-СИНТАКСИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЄСЛІВНИХ ПРЕДИКАТІВ СТАНУ.....	180
--	-----

Володіна Т.С.

ДО ПОНЯТТЯ СЕМАНТИЧНОГО ВАРІЮВАННЯ В СИСТЕМІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ.....	188
---	-----

Горбунова К.А.

МОВЛЕННЄВА СПЕЦИФІКА ЕЛЕКТРОННОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....	196
---	-----

Дубровська О. Т.

КОНЦЕПЦІЯ БОГА В ЖАНРІ КЛАСИЦИСТИЧНОЇ ОДИ (Г.ДЕРЖАВІН ТА Ф.КЛОПШТОК).....	205
--	-----

Казьменков Ю.В.

СПЕЦИФІКА ІДІОСТИЛЮ ВІЛЬЯМА КАРЛОСА ВІЛЬЯМСА У СТВОРЕННІ ТЕКСТОВИХ СВІТІВ.....	214
---	-----

Колов Ж.В.

ОКАЗІОНАЛЬНІ РЕПРЕЗЕНТАНТИ КАТЕГОРІЇ СПІВВІДНОСНОЇ ІНТЕНСИВНОСТІ ОЗНАКИ.....	221
---	-----

Морозова Н.В.

ФОРМАЛЬНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПОЛУЧНИКОВИХ СКЛАДНОСУРЯДНИХ (ДВОКОМПОНЕНТНИХ) РЕЧЕНЬ ВІДКРИТОЇ СТРУКТУРИ В ПРОЗОВИХ ХУДОЖНІХ ТВОРАХ Є.П.ГУЦАЛА:".....	230
--	-----

СелігейП.О.

МЕТАФОРИЧНА НОМІНАЦІЯ ЕМОЦІЙ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА ДЕЯКИХ ІНШИХ ІНДОЄВРОПЕЙСЬКИХ МОВАХ.....	246
---	-----

Яцишин Н.В.

МОДЕЛЬ ІДЕОЛОГІЧНОГО СТЕРЕОТИПУ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЧНІЙ ПАРАДИГМІ.....	253
--	-----

Яременко О. О.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

**ВВЕДЕННЯ СОЦІАЛЬНО-РЕКРЕАТИВНОГО
КОНТЕКСТУ В ЕКОЛОГІЧНУ ПЕДАГОГІЧНУ СИТУАЦІЮ
ЯК ОДИН З ШЛЯХІВ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЯКОСТЕЙ МОЛОДІ**

В основі творчої діяльності людини лежить її здатність переносиTM способи розв'язання тих чи інших задач на умови проблемної ситуації, що постала перед нею. Такий перенос, безумовно, можливий коли розв'язані людиною в минулому і дана задача аналогічні, тобто пов'язані не за формою," а за змістом. Отже наголос у процесі розвитку" здібностей особистості слід робити на засвоєнні не форми, а змісту предметів і явищ об'єктивного світу, способів розв'язання тих чи інших творчих задач.

Результати багатьох дидактичних досліджень стверджують, що пи якому рівні засвоєні знання, на такому вони й будуть відтворені. Знання,

отриманні в процесі розв'язування проблемних ситуацій, потенційно можуть бути використані індивідом в аналогічній діяльності.

Такий підхід вимагає суттєвого вдосконалення основ нашої освіти, впровадження у навчально-виховний процес новітніх форм та методів роботи з молоддю.

Перспективною метою вдосконалення навчально-виховного процесу зараз стає гуманізація змісту, форм та методичних засобів суспільного виховання. Це, в свою чергу, сприяє утвердженню в суспільному житті пріоритету загальнолюдських цінностей, принципів духовності та демократії.

Саме екологічний контекст та організована на природі та для природи діяльність може спрямувати здійснення даної мети оновлення суспільства: активно допомогти становленню вільних та творчих особистостей. Це означатиме, в першу чергу, їх здатність розумно скористатись соціальною свободою (наданою суспільством), а також опанувати свободою внутрішньою (психологічною). Визначальною умовою щодо практичного здійснення таких перетворень, на нашу думку, стає сприяння соціальній рекреації молоді у екологічній освіті та вихованні.

Чому саме соціальна рекреація?

Американський психолог Д. Левінсон центральним поняттям своєї соціологічної концепції розвитку особистості молодої людини виводить "структуру життя". Головним її компонентом є взаємовідношення особистості і різних аспектів зовнішнього світу - людей, груп, закладів, культури, місць тощо. Значущі відносини передбачають певний внесок "Я" (бажання, цінності, зобов'язання, енергія, уміння) та відповідний внесок інших осіб або організацій, а також деякий соціальний контекст, який охоплює, формує і який одночасно є частиною цих відносин. "Структура життя" складається, таким чином, на перетині структури особистості й соціальної структури і визначає взаємодію між ними, виростаючи з включення "Я" і світу в єдиний процес розвитку, який детермінується як внутрішньособистісними, так і зовнішніми чинниками.

А соціальна рекреація як раз і включає такі види діяльності та досвід, в якому центральним завданням є навчити особистість спілкуватися. Соціальна рекреація забезпечує можливості через які індивідуум може навчитися пристосовуватися до соціальних вимог нашого суспільства.

вербального і невербального самовираження, самоактуалізації своїх почуттів і емоцій.

особистості, виявлення і розвитку її творчого потенціалу. Йдеться як про творчий підхід до життя, так і про компенсаторний вплив мистецтва на особистість. Тому у практиці соціальної рекреації часто використовуються такі методи як арттерапія, конкурси і фестивалі художньої творчості молоді тощо. Для соціальної рекреації важлива сама особистість і система відносин яка розвивається наприклад, у процесі арттерапії, чи будь-якої іншої діяльності, ті творчі сили, які вона розкриває в людині.

Давно відомо, що соціально-рекреаційні функції може також виконувати взаємодія особистості з природою. Догляд за тваринами і рослинами може знімати стрес, нормалізувати роботу нервової системи, психічний стан. Спілкування з тваринами може суттєво збагатити житні, бути додатковим джерелом взаємодії людини з оточуючим світом. Навіть, не маючи можливості самореалізації у соціальній взаємодії особистість може реалізувати себе у створеному ним самим власному світі, доглядаючи за тваринами і рослинами.

Соціальна рекреація у екологічному контексті може функціонувати через багато різних діяльностей та подій у житті молодої людини. У Рекреаційній Програмі Чикагського інституту наведені наступні приклади таких подій і акцій.

Екодіяльність та екоподії соціальної рекреації

Дозвіллеві та навчально-виховні діяльності	Дозвіллеві та навчально-виховні події
ІГРИ	ВЕЧІРКИ
Рухливі	Сезоні
Тихі	Присвячені певній події
Музичні	БАНКЕТИ
За столом	Барбекю
ДРАМАТИЗАЦІЯ	Пікніки ,
Пародії	АМАТОРСЬКІ ТЕАТРАЛЬНІ
Трюки	ПОСТАНОВКИ
Сценки	Радіо шоу
МУЗИКА	Вечори пародій
Пісні	ВИХОДИ НА ПРИРОДУ
Міксвечірки	Турпоходи
ТАНЦІ	Одноденні екскурсії на берег річки чи моря
Народні	ВЕЧОРИ ТАНЦІВ
Бальні	

Соціальні	
ІУРТКИ Рекреаційний спорт, Естафети Мистецтво та ремісла Рольові ігри Психологічні тренінги Диспути, дискусії	Народних Бальних Соціальних ЗИМОВІ ВИДИ СПОРТУ Снігові вечори СІМЕЙНА РЕКРЕАЦІЯ Чайні та кавові години СПТ, Екскурсії, табори

Особливо слід підкреслити той факт, що ефективність всіх цих подій залежить від того, наскільки кваліфікованими, професіональними та спрямованими на гуманістичні засади є вихователі, вчителі та педагоги, які власне і організовують, і відповідають, і оцінюють таку діяльність.

Адже здійснити справжню, а не проklamовану перебудову навчально-виховного процесу, і відтак освіти в цілому можуть лише педагоги, які не на словах, а на ділі відмовились від традицій адміністративної педагогіки, що склалася як аналог наказової системи управління іншими ланками суспільства.

Одним із цікавих надбань сучасної педагогічної науки є теорія створення педагогічної ситуації. За визначенням педагогічного словника, педагогічна ситуація - це сукупність зовнішніх умов факторів, що діють на особистість і обумовлюють її діяльність, поряд із суб'єктивними, внутрішніми умовами.

Ми, разом з іншими сучасними дослідниками, вважаємо, що створена з метою перебудови освіти, педагогічна ситуація має бути прилучена до якісно нових засад навчально-виховної роботи з молоддю, таких, як принципи педагогіки співробітництва, "діалогу культур", технології педагогічної взаємодії, переконування, неформального впливу на особистість вихованця тощо.

Ще раз наголошуємо, що цілеспрямоване, організоване сполучання умов, при яких створюються можливості для досягнення результатів у діяльності окремої особистості, так і групи в цілому є результатом продуманої, підготовленої стратегії, тактики педагогічних працівників,, батьків, а іноді й усієї громади. Створення педагогічних ситуацій тісно пов'язане з індивідуальними особливостями особистості.

Гуманістичне розуміння особистості молоді як суб'єкта власного учіння, розвитку, з необхідністю ставить питання про розробку полісуб'єктного підходу до взаємодії вчителя, педагога з вихованцем як

теоретичної основи розвитку загальної та конкретних моделей виховання й навчання.

Здійснення цієї мети ніяк не повинно порушувати психологічну безпеку молоді, що і створює умови для самостійного вибору нею позиції в просторі педагогічної ситуації. Прийнятими з точки зору сприйняття становленню вільної особистості є певні позиції організованої діяльності молоді, в яких вона послідовно реалізує свою справжню самостійність тобто перебирає до себе ініціативу в розв'язанні, а потім і постановці завдань такої діяльності. Особливо важливим є перехід від позиції вихованця до статусу суб'єкта самовиховання, від прийняття педагогічних впливів до інтеріоризації цієї ролі для самонавчання. Зрозуміло, що при таких вимогах, педагогічна ситуація повинна бути спеціально сконструйована, а в ході її проектування - враховано ті позиції, які вони може запропонувати молоді як її суб'єкту. Певний досвід у створенні таких ситуацій в умовах екологічного навчання та виховання накопичено в зарубіжних країнах, особливо в Нідерландах. Він стосується, зокрема, спроби узгодити побудову змісту навчання з відповідною організацією екокультурної діяльності студентів. Такий підхід до організації змісту та процесу навчання, який там застосовується, пропонує молоді роль дослідника, який для засвоєння екологічної інформації чи матеріалу або вирішення певної екологічної місцевої проблеми має вдаватися до певного виду комунікативних та організаційних дій.

Продуктивність педагогічної взаємодії зростає, якщо педагог:

- підходить до кожного Вихованця з "оптимистичною гіпотезою";
- створює психологічну "зону доброзичливості", що досягається шляхом "авансування" особистості вихованця, використанням конкретних методичних прийомів, змістом яких є довіра, розуміння, інтерес до вихованця, повага його гідності;
- надає вихованцю допомогу, приховану та відкриту через мобілізацію його активності і підсилення гуманістичної мотивації;
- розвиває у вихованця самоповагу, визнання "своїї унікальності та неповторності";
- педагогічні вимоги подає як гуманістичну норму ставлення до людини, розвиває у вихованця творче ставлення до цієї норми.

Отже гуманістичні засади екологічного виховання включають безнасильний вплив на свідомість і почуття особистості, її соціально-екологічну активність і відповідальність, визначають її моральність і

добропорядність, рівень піклування про навколишнє середовище, а значить про справжнє людське щастя.

Зарубіжні дослідники вважають, досягти цього можна:

1. шляхом реалізації принципів індивідуалізації, демократизації і довіря в особистісно-діяльнісному підході до організації і змісту скокультурної діяльності в соціально рекреаційному контексті;

2. організації виховного процесу таким чином, щоб молодь виступала як суб'єкт процесу, адже саме це є умовою адаптації і соціалізації вихованця, пробудження його до всебічного аналізу екологічних реальностей, виявлення конкретних місцевих проблем, активізації психолого-педагогічних набутків тощо в єдності з розвитком особистості;

3. інтеграції екологічної навчально-виховної роботи з елементами випереджуючих методик соціальних та психолого-педагогічних досліджень, і таким чином, створення у молоді мотивації до пізнання природи, та діяльності задля її збереження;

4. використання в різних формах екологічної навчально-виховної роботи реальних можливостей різних діяльностей та подій і навпаки, введення в форми дозвілєвої діяльності аспекти екологічної освіти та виховання;

5. проведення постійної методичної роботи над створенням, організацією, аналізом і оцінкою всіх складових рекреаційних програм, врахування цілісності суспільних вимог і цілісності виховного процесу, на що мають працювати всі компоненти екокультурної діяльності молоді, постійної корекції соціально-педагогічних взаємодій як умови ефективності соціально-рекреативних програм.

Пріоритет гуманістичних засад при організації екологічної педагогічної ситуації сприяє формуванню певного ставлення до природи. Адже приступаючи до перетворючої діяльності, спрямованої на природу, молода людина формує в собі певне ставлення до неї, як на об'єкт, на який спрямована ця діяльність. Як вона ставиться до об'єкта в процесі діяльності, такою і буде сама діяльність, зазначають вітчизняні дослідники. А ставлення завжди несе в собі соціальне начало, тобто пов'язано з взаємовідносинами молодої людини з іншими людьми, з засвоєнням культури сприйняття природних багатств, адже така культура створюється людьми.

Література:

1. The Recreation Program; The Athletic Institute Chicago, Illinois, 1984 - P. 296-317.
2. Бурно М. Терапия творческим самовыражением. - М., 1989. - 163 с.
3. Дерябо С.Д., Ясвін В.О. Экологическая педагогика и психология. - "Феникс" Ростов-на-Дону, т 1996.-398 с.
4. Життєві кризи особистості: У 2 ч.: Науково-методичний посібник /Л.В. Сохань Г.Г. Єрмаков; Інститут змісту і методів навчання. - Ч.І: Психологія життєвих криз особистості К., 1998-354 с.
5. Клепиков О.І., Кучерявий І.Т. Основи творчості особи: Навч. посібник. К.: Вища школи, 1996 - 295 с.
6. Мусатов С. Гуманістичні засади комунікативно-педагогічної підготовки вчителя // Соціальна педагогіка і адаптивність особистості. Суми: ВВП "Мрія" 1994 - 548 с.
7. Скребець В.О. Екологічна психологія: Навчальний посібник. - К.: МАУП, 1998. - 144 с,

Аннотація

Автор подчеркивает важность постулата про то, что только знания, полученные в процессе решения проблемных ситуаций, могут быть использованы индивидом в аналогичной деятельности. Такой подход требует усовершенствования основ нашего образования, гуманизации содержания и форм социального воспитания. Важными факторами такого усовершенствования можно назвать использование педагогических ситуаций в социальной рекреации и введение экологического контекста в процесс обучения и воспитания молодежи.